

RAVON jaarverslag 2012

Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland

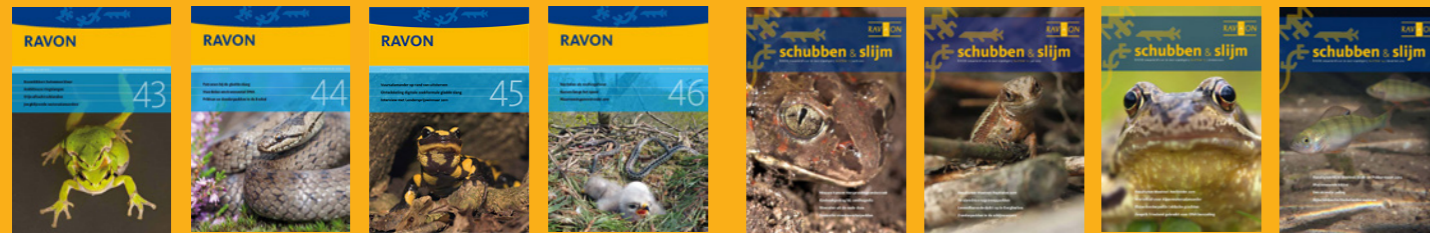
2

RAVON jaarverslag 2012

Het onzichtbare zichtbaar maken

Het hele jaar door zijn we bezig onze reptielen, amfibieën en vissen beter zichtbaar op de kaart of op de politieke agenda te zetten met als uiteindelijke doel bescherming van onze soorten.

Zo stond 2012 in het teken van verspreidingsonderzoek met de nieuwe methoden environmental DNA en zaklampvissen, inspraak in veranderende wetgeving, advisering en publieksacties om de vuursalamander te redden. Dankbare werkzaamheden met mooie resultaten, en met uw hulp gaan we door.

VRIJWILLIGERS

Landelijke dag

Grensoverschrijdend was het centrale thema van onze landelijke dag op 10 november. Tijdens de lezingen werden landsgrenzen (Kemps zeeschildpad en rivierprik), artistieke grenzen (blik onder water en op pad met Dirk-Jan) en onzichtbare grenzen (eDNA) met gemak genomen. De Lendersprijs werd dit jaar gewonnen door Ton

Stumpel, die zich zowel nationaal als internationaal zeer actief inzet voor de bescherming van

onze soortgroepen. Joris Drubbel won de columnwedstrijd met zijn Gekke-beestjes-mensen. Onze jongeren maakten tijdens het jeugdprogramma prachtige fantasiedieren die een eigen paspoort kregen. En Koos van Zomeren sloot de dag af met een voorproef van Het verlangen naar hazelworm, een boek dat in 2013 is uitgebracht.

Een uitgebreid verslag van deze leuke dag staat op www.ravon.nl.

DIRK-JAN WIL NIET OP PAD

Tijdschrift en nieuwsbrief

Onze donateurs en relaties ontvangen vier keer per jaar het tijdschrift RAVON, vol interessante artikelen en informatie. In het septembernummer is een interview opgenomen met de laatste Lendersprijswinnaar en in het decembernummer is het waarnemingenoverzicht een vast onderdeel waar velen gebruik van maken.

Het aantal abonnees op onze gratis nieuwsbrief Schubben & Slijm blijft maar groeien en actieve vrijwilligers blijven veel interessante kopij aanleveren, waarvoor dank. Blijf dit vooral doen!

Oudere nummers van ons tijdschrift en de nieuwsbrieven zijn gratis te downloaden op www.ravon.nl

Zegenvissen in de Waal

Onze 'sleutelvrijwilligers', zeer actieve en betrokken RAVON vrijwilligers, ontvangen regelmatig informatie over lopende en nieuwe vrijwilligersprojecten zodat zij ons en andere vrijwilligers goed kunnen helpen. Daarnaast organiseren we ieder jaar een speciale contactdag voor sleutelvrijwilligers die wordt afgesloten met een leuke excursie. In 2012 was dit vissen met de zegen in de Waal. Er werden leuke vangsten gedaan zoals sneep, alver, winde en blankvoorn.

Sleutelvrijwilligers bewonderen een net gevangen sneep op hun jaarlijkse contactdag (Foto: Annemarie van Diepenbeek)

DATA

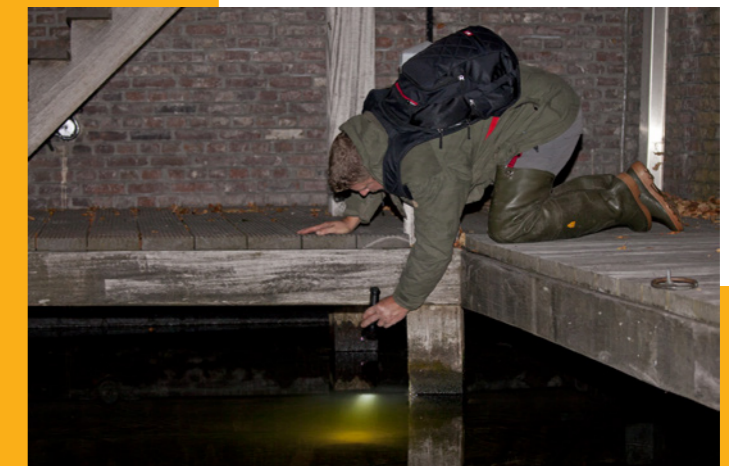
Meetnet Beek- en Poldervissen

Het in 2011 gestarte Meetnet Beek- en Poldervissen is onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), een samenwerkingsverband van overheidsorganisaties en NGO's voor de monitoring van de natuur in Nederland. Binnen het meetnet zijn vrijwillige natuurwaarnemers actief die met behulp van schepnetten of op zicht het voorkomen van zeven doelsoorten uit de Habitatrichtlijn in kaart te brengen. Het betreft bittervoorn, kleine- en grote modderkruiper, beek- en rivierprik, beek- en rivierdonderpad. Aanvullend wordt gebruik gemaakt van de gegevens die door regionale waterbeheerders (vooral waterschappen) verzameld worden. Het CBS verwerkt deze gegevens tot natuurstatistieken zodat de ontwikkelingen in de natuur en de resultaten van het natuurbeleid gevolgd kunnen worden.

In 2012 lag de nadruk op het werven en begeleiden van de vrijwilligers voor het meetnet en het bekend maken van vrijwilligers met het voor het meetnet ontwikkelde invoerportaal (www.vissen.invoerportaal.nl). Het aantal verspreidingsgegevens dat online werd doorgegeven nam wederom toe met 5%. Download het rapport op www.ravon.nl.

Donderpad in de schijnwerper

Een vis waarnemen die zich overdag tussen de stenen verstopt? Onmogelijk zou je denken, maar het tegendeel blijkt waar. De rivierdonderpad verlaat 's-nachts zijn schuilplaats en gaat op jacht in ondiep water. En met een sterke zaklamp en een geoefend oog is hij dan goed waar te nemen. Dat kunnen de deelnemers aan de vele zaklampexcursies bevestigen. Zo zijn er heel wat stippen toegevoegd aan de verspreidingskaart van de rivierdonderpad. Het in kaart brengen van de verspreiding is belangrijk, omdat een aantal van de exotische grondelsoorten op dezelfde plaatsen voorkomen en mogelijk een bedreiging vormen.

Zoeken naar rivierdonderpadden (Foto: Jelger Herder)

RAVON jaarverslag 2012

3

Provinciale visatlassen

Wat vissen betreft was december met recht een feestmaand, want er verschenen maar liefst drie visatlassen (Gelderland, Noord-Holland en Flevoland) waarbij RAVON betrokken was. Een mooie afronding van vele jaren inventariseren door een groot aantal vrijwilligers in deze provincies. In de atlassen zijn alle gegevens met betrekking tot de verspreiding van zoetwatervissen gebundeld met voor elke soort een actueel en compleet overzicht van de verspreiding, de ecologie, het leefgebied en de uiterlijke kenmerken. Hiernaast gaan de atlassen uitgebreid in op zaken als de geschiedenis van de visserij en beheer- en inrichtingsmaatregelen ten behoeve van vissen.

Rivierprik vogelvrij verklaard

Nog niet zo heel lang geleden was de rivierprik als gevolg van de slechte waterkwaliteit en de aantasting van zijn paaigebieden zeer zeldzaam geworden in de Nederlandse en Europese rivieren. De soort is daarom opgenomen in de Europese Habitatrichtlijn en er gelden landelijke instandhoudingdoelstellingen. Door het Ministerie van Economische Zaken is echter besloten dat de streng beschermde status in de Flora- en faunawet van de rivierprik per 1 oktober 2012 vervalt en dat de soort in de Visserijwet wordt opgenomen en dus door beroepsvissers bevestigd mag worden! Via inspraak probeert RAVON het op de Visserijwet plaatsen van deze soort daarom zo spoedig mogelijk terug te draaien.

Rivierprik (Foto: Jelger Herder)

Daarnaast publiceren wij hierover regelmatig Natuurberichten en volgen wij één van de paai-populaties langs de Maas, die wij sinds 2007 als onderdeel van het Meetnet Beek- en Poldervissen monitoren. Hierover is in december een artikel verschenen in het Natuurhistorisch Maanblad van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Meer lezen? www.natuurbericht.nl (> Rivierprik) of download het artikel op www.ravon.nl

Opmars exoten

Het aantal exotische soorten in Nederland neemt nog altijd toe en veel soorten verspreiden zich snel. Sommige hebben nauwelijks impact op de leefomgeving, maar er zijn ook exoten die negatieve gevolgen hebben op ecologie, gezondheid of veiligheid. Maatregelen ter preventie en bestrijding kennen verschillende knelpunten, die beheersing tot een lastige klus maken. Daarom participeert RAVON in het Nederlands Expertise Centrum Exoten (NEC-E) en werken we nauw samen met het Team Invasieve Exoten (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit). Dit jaar hebben wij onder andere een bijdrage geleverd aan het Natuurplazasymposium over exoten, dat goed werd bezocht. We zijn actief geweest met de problematiek rond de Amerikaanse brulkikker, blauwband, zonnebaars en Italiaanse kamsalamander. Voor de laatste soort is dit jaar een speciale herkenningkaart uitgegeven. Er is een risicoanalyse opgesteld over de springkikker, die door uitzetting in Drenthe een populatie heeft weten te vestigen. Vanuit het Signaleringsproject Exoten, dat als doel heeft vrijwilligers te enthousiasmeren uit te kijken naar exoten en waarnemingen te melden, heeft RAVON in samenwerking met een breed palet aan partnerorganisaties de nieuwsbrief 'Kijk op Exoten' opgezet (te downloaden op www.ravon.nl). Ook heeft RAVON in samenwerking met diezelfde partners gewerkt aan een themanummer over exoten van het KNNV-tijdschrift Natura, dat in april 2013 is verschenen. Meer weten? Kijk op www.natuurplaza.org (> Exotencentrum) of op www.ravon.nl

In de provincies Zeeland, Zuid-Holland en Friesland zijn vrijwilligers nog druk bezig met het verzamelen van verspreidingsgegevens. Meedoen? Kijk dan op www.vissenatlas.nl

ONDERZOEK

Amfibieën in straatkolken

In Nederland komen jaarlijks grote aantallen amfibieën in straatkolken terecht. Dit gebeurt tijdens de voorjaarstrek tussen de winter- en zomerverblijfplaatsen en de voortplantingswateren, en zowel in de lente, zomer als herfst. Om de ernst en omvang van het probleem beter te kunnen inschatten is in samenwerking met RIONED (kennisorganisatie en landelijk platform voor stedelijk waterbeheer) en gemeenten op 36 locaties in Nederland onderzoek verricht, waarbij het veldwerk is uitgevoerd door vrijwilligers van lokale paddenwerkgroepen. Er blijken meer amfibieën in straatkolken te vallen en te sterven dan verwacht, en daarom is er gezocht naar oplossingen of oplossingsrichtingen zoals uitklimvoorzieningen. Waternet, de waterbeheerder voor Amsterdam, heeft naar aanleiding van dit onderzoek 400 uitklimstrips in straatkolken in het Vondelpark geplaatst en RAVON werd met dit project genomineerd voor de Waterinnovatieprijs 2012. Meer lezen? Download het rapport op www.ravon.nl

Aandacht voor dit probleem in de uitzending van Vara's Vroege Vogels op 29 april (Foto: Kris Joosten)

Samenwerking

SPYGEN, een Franse organisatie, is opgericht als spin-off van de onderzoeksgroep die de environmental DNA-methode (eDNA) voor het eerst beschreef in 2008. Sinds 2011 heeft RAVON een partnerschap gesloten met SPYGEN voor het uitvoeren van gezamenlijke pilotstudies, het verrichten van onderzoek naar verbetering en toepassingen van de methode, en het werken aan de DNA-referentiedatabase. In 2012 hebben De Zoogdierverseniging en De Vlinderstichting zich hierbij aangesloten. Gezamenlijke pilotstudies zijn uitgevoerd voor grote modderkruiper, groene glazenmaker, gevlekte witsnuitlibel, noordse woelmuis en waterspitsmuis. Daarnaast zijn er door RAVON voor een breed scala aan opdrachtgevers inventarisaties uitgevoerd met eDNA voor grote modderkruiper, kamsalamander, Amerikaanse brulkikker en knoflookpad. Met name voor de knoflookpad was dit een groot succes omdat deze op 6 locaties, waar de soort al jaren niet meer was waargenomen, via deze methode toch kon worden vastgesteld!

Springkikker (Foto: Richard Struijk)

BESCHERMING

Vuursalamander (Foto: Jelger Herder)

Effecten begrazing op levendbarende hagedis en gladde slang

Begrazing is op termijn alleen gunstig voor reptielen als deze gespreid in ruimte en/of tijd plaatsvindt. In Nederland, waar begrazing overwegend in relatief kleine gebieden wordt toegepast, is het dus een instrument met risico's, dat al menige populatie heeft gedecimeerd. Begrazing van heide, met name in kleine terreinen, is al gauw negatief voor reptielen vanwege veranderingen in de habitat. Veel structuur in de vegetatie gaat verloren en deze herstelt op de voedselarme zandgronden uiterst traag (10-20 jaar). Een groot onderzoek naar effecten van begrazing op de fauna in Brabantse heidegebieden leverde waardevolle informatie op. Aan de hand van monitoringgegevens is de populatieontwikkeling van de levendbarende hagedis en gladde slang geanalyseerd en daaruit is voor de levendbarende hagedis een significant negatief effect van begrazing vastgesteld, dat door veldonderzoek in 16 proefvlakken werd bevestigd. Voor de gladde slang kon dit vanwege een te geringe hoeveelheid gegevens niet statistisch worden getoetst, maar geldt eenzelfde conclusie op grond van expert judgement. Het oorzakelijk verband achter de neergaande trend bij begrazing is nog niet volledig duidelijk. Veranderingen in het voedselaanbod kunnen, naast de zeer duidelijke veranderingen in de habitat ook een rol spelen. Een goed afgesteld begrazingsbeheer, afgewisseld met handmatig beheerwerk is wenselijk.

(Foto: Jelger Herder)

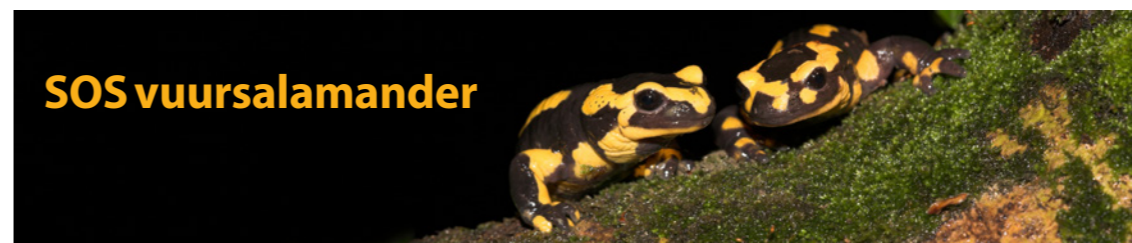
Deze praktische brochures, gericht op het natuurbeheer voor de hazelworm in Noord-Brabant en 8 prioritaire Brabantse amfibieënsoorten, zijn in 2012 verschenen en te bestellen via de webwinkel van RAVON.

Actieplan SOS vuursalamander

Veel dode vuursalamanders en verontrustend weinig waarnemingen tijdens de monitoring van de Zuid-Limburgse populatie was aanleiding de noodklok te luiden en in september te starten met het actieplan SOS vuursalamander. In het actieplan is aandacht voor ziekten, voortplantingssucces, kwaliteit en verstoring van het leefgebied. De monitoring van de populaties is geïntensiveerd en een deel van de resterende levende vuursalamanders is veiliggesteld door opvang in terraria ten behoeve van onderzoek.

De website www.SOSvuursalamander.nl is gelanceerd en via de (sociale) media breed onder de aandacht gebracht. Een publieksactie (fondswerving, adoptie vuursalamanders, @vurigesjeng op twitter, een facebookpagina) zorgde voor draagvlak en financiën. In november was er een workshop met deskundigen, voor een vruchtbare samenwerking. 2013 is uitgeroepen tot het jaar van de vuursalamander. We doen er alles aan om de vuursalamander voor Nederland te behouden. Wilt u helpen? Kijk dan op www.SOSvuursalamander.nl

Inspraak voor grote modderkruiper

In het Leekstermeergebied is de grote modderkruiper tijdens gericht onderzoek aangetroffen. Voor de grote modderkruiper is in dit gebied geen instandhoudingsdoelstelling opgesteld, terwijl dit vanuit de Habitatrichtlijn wel wenselijk is. RAVON heeft tijdens een inspraakronde voorgesteld om de bescherming van de soort in dit gebied te versterken met een complementair instandhoudingsdoel. Helaas werd dit niet toegekend. RAVON heeft hierop bezwaar ingediend bij de Raad van State. De uiteindelijke beslissing over het al dan niet toekennen van een instandhoudingsdoel in het Leekstermeergebied is nog niet genomen.

(Foto: Jelger Herder)

DRAAGVLAK

Boomkikker (Foto: Jelger Herder)

Compensatie voor boomkikker

In het kader van de Flora- en faunawet is vaak advies nodig om te kunnen beoordelen of een ontheffing moet worden aangevraagd. Deze projecten worden doorgaans uitgevoerd door adviesbureaus en RAVON wordt soms ingeschakeld voor specialistisch advies. Zo werd RAVON als onafhankelijk expert gevraagd de mogelijke negatieve effecten van bouwplannen op de kwaliteit van het leefgebied van de boomkikker in Zeeuws-Vlaanderen nabij Cadzand-Bad te beoordelen. In ons advies hebben wij aangegeven hoe je leefgebied van de boomkikker kunt verenigen met de aanleg van een bungalowpark door afdoende compensatiemaatregelen voor de boomkikker uit te voeren binnen het projectgebied. Hiervoor was nauw overleg met de projectontwikkelaar nodig om tot een voor beide partijen acceptabel compromis te komen.

Floriade

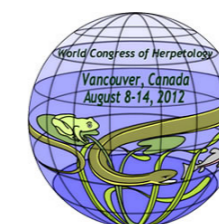
Dankzij Vivara was RAVON van 5 april t/m 7 oktober aanwezig op de Floriade met een gezamenlijke inzending "Through Animal Eyes". Veel bezoekers hadden interesse in onze tips voor het inrichten van een amfibievriendelijke tuin (Folder Kijk een kikker), en de zoekkaart amfibieën was zeer in trek bij de kinderen. Onze gezamenlijke inzending leverde een bronzen medaille op in de categorie "Organization Presentation".

Tijdens het gezamenlijke personeelsuitje van RAVON, de Zoogdiervereniging en FLORON in september is een prachtige lipdub (video) opgenomen op de inzending. Een leuke activiteit met een blijvende herinnering aan de inzending.

Nieuwe Natuurwet

Tijdens het Bleker-tijdperk heeft de natuur en hebben de natuurbeschermingsorganisaties heel wat klappen moeten incasseren. Er zijn echter ook enkele lichtpuntjes te noemen. Intensief overleg met Bleker en zijn ambtenaren heeft toch iets opgeleverd. Ten eerste zijn Natuurorganisaties veel meer gaan samenwerken en hebben een front gevormd en ten tweede is inhoudelijk het nieuwe wetsvoorstel stukken verbeterd door inspraak vanuit RAVON en andere soortenbeschermende organisaties. Aanvullend op de Europees verplichte soorten zijn bijvoorbeeld vele soorten toegevoegd die onder een aanvullend beschermingsregime zullen gaan vallen. In augustus 2012 is dat voorstel naar de Tweede Kamer gestuurd en tijdens de periode van het nieuwe kabinet zal - na de nodige inspraken en aanpassingen - de wet van kracht gaan worden.

INTERNATIONAAL

World Congress of Herpetology in Vancouver

Namens RAVON zijn op dit internationale congres (8-14 augustus) onder grote belangstelling twee presentaties verzorgd over de ringslang en één presentatie over het belang van vrijwilligers voor verspreidingsonderzoek van amfibieën en reptielen. Naast het presenteren van RAVON als hét kennisinstituut op het gebied van amfibieën, reptielen en vissen in Nederland, zijn er ook waardevolle contacten onderhouden en gelegd.

Zandhagedis (Foto: Jelger Herder)

Conservation Committee SEH

Ton Stumpel heeft dit jaar het stokje overgedragen aan Ronald Zollinger als lid (en Nederlandse vertegenwoordiging) van de Conservation Committee van de Societas Europaea Herpetologica (SEH-CC). De SEH-CC zet zich in voor zowel de lobby op het politieke vlak als het geven van praktische adviezen over bedreigde Europese herpetofauna. Zij combineert vergaderingen vaak met veldexcursies om de situatie over bedreigde soorten en hun habitats gezamenlijk, als expertgroep, te beoordelen.

In 2012 bezochten Ton en Ronald het LIFE-project over de **weideadder** in Hongarije en dit werd gecombineerd met een vergadering van de Conservation Committee in Budapest. Samen met de vroegere SEH-CC voorzitter Keith Corbett en anderen hebben zij tijdens een Standing Committee-vergadering van de Conventie van Bern in Straatsburg aandacht gevraagd voor de uitvoering van vijf Europese beschermingsplannen (waaronder die voor de **kamsalamander** en de **zandhagedis**), die door de Raad van Europa waren aangenomen.

Ton Stumpel fotografeert in Hongarije een smaragdhagedis (Foto: Ronald Zollinger)

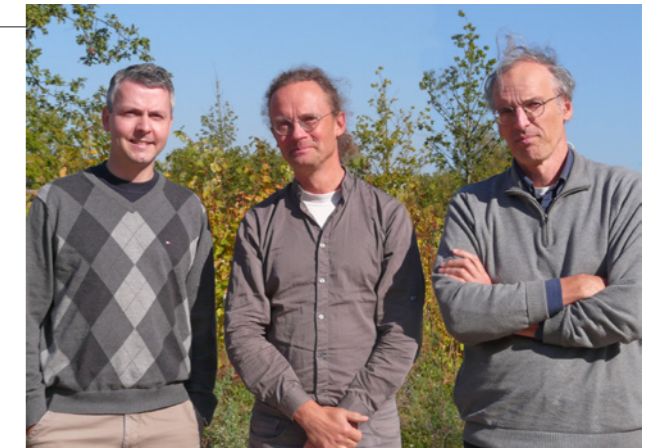
Organisatie

Het landelijk bureau van FLORON is in afgeslankte vorm sinds juni 2012 onderdeel van Stichting RAVON, die ook de merknaam FLORON mag voeren. Stichting FLORON is blijven bestaan als een pure vrijwilligersorganisatie zonder bedrijfsmatige activiteiten. Als derde poot in de organisatie voor floristisch onderzoek spelen de vrijwilligers een hoofdrol. Ze worden vertegenwoordigd door de Districtcoördinatoren (DC's). Bureau, Stichting en DC's hebben een goede nieuwe vorm van samenwerking gevonden om bij te dragen aan gemeenschappelijke doelen: verspreidingsdata, onderzoek, educatie, draagvlak en bescherming; allemaal rondom de wilde flora in Nederland

Tijdens een excursie in de Biesbosch is een grote populatie van het gras *Gaudinia fragilis* gevonden, het eerste bewijs van inburgering van deze zelden aangetroffen soort. (Foto: Joep Spronk)

FLORON

Team FLORON, met vlnr Laurens Sparrius, Baudewijn Odé en Ruud Beringen (Foto: Jelger Herder)

Projecten

Het bureau van FLORON heeft in de tweede helft van 2012 een volle projectenportefeuille gehad, met een groot aantal activiteiten met en ten behoeve van de vrijwilligers. Zo is er een extra nieuwsbrief uitgebracht, een floracursus ontwikkeld en zijn belangrijke stappen gezet om de gegevensverzameling en doorstroming naar de NDFF te versnellen. Het jaar 2012 was ook het jaar waarin moderne gegevensverzameling onder de noemer Het Nieuwe Strepen landelijk is uitgerold. Mede dankzij deze projecten en ondersteuning door RAVON is de zichtbaarheid en slagkracht van FLORON toegenomen.

FLORON heeft in 2012 haar nieuwsbrief een nieuwe vormgeving gegeven. De fris kleurige FLORON Nieuws is door de achterban goed ontvangen.

FLORON Nieuws
nummer 17 | december 2012

Landelijke dag voor achterban

De jaarlijkse landelijke dag van FLORON in december is een groot succes geweest voor de 250 deelnemers. De belangstelling bleek zo groot dat er een tweede zaal met parallelprogramma is georganiseerd.

12

RAVON jaarverslag 2012

ORGANISATIE

De Raad van Toezicht is akkoord gegaan met het onderbrengen van de merknaam FLORON onder de organisatie van RAVON. Dit betekent dat alle bedrijfsmatige activiteiten van Stichting FLORON alsook de ondersteuning van de FLORONvrijwilligers nu onder de vlag van RAVON worden uitgevoerd. Meer lezen? Zie www.floron.nl

Tijdens de landelijke dag heeft de Adviesraad van RAVON zich zowel mondeling als schriftelijk aan de achterban voorgesteld. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies aan de werkorganisatie (het RAVON-kantoor), de Raad van Toezicht en het Bestuur over alle zaken die op een of andere manier de vrijwilligers betreffen. De adviesraad is bereikbaar via adviesraad@ravon.nl

Medewerkers

Op 31 december 2012 waren er 30 personen werkzaam bij RAVON (21,4 FTE).

Financiën

De omzet van RAVON was € 1.699.358,-. Dit is hoger dan in 2011, wat mede veroorzaakt wordt door FLORON en een stijging van het werk derden. Over het boekjaar 2012 kon € 9.476,- worden toegevoegd aan de algemene reserve. Wilt u meer weten over de financiën, dan kunt u contact opnemen met RAVON Nijmegen: 024-7410600.

Colofon

Deze brochure is gebaseerd op het jaarverslag van 2012. Het volledige jaarverslag, inclusief publicatielijst, kunt u online lezen via www.ravon.nl (Publicaties > Jaarverslag). Scan de QR-code hiernaast voor een directe verwijzing naar de site.

Redactie: Raymond Creemers
Foto omslag: Bastaardkikker (Jelger Herder)
Vormgeving: Kris Joosten

RAVON
Postbus 1413
6501 BK Nijmegen
kantoor@ravon.nl
www.ravon.nl

Bezoekadres:
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024- 741 06 00

Als donateur ondersteunt u de amfibieën, reptielen en vissen in Nederland. Als u € 24 per jaar doneert, dan ontvangt u ook ons tijdschrift.

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar alle vrijwilligers die ons op enigerlei wijze hebben ondersteund! Wij zijn onze opdrachtgevers, opdrachtnemers, subsidiegevers en samenwerkingspartners zeer erkentelijk voor het in RAVON gestelde vertrouwen en de prettige samenwerking.

ACO, Alterra, ARCADIS Nederland BV, Arfman Hekwerk B.V., ASR Vastgoed B.V., Bosgroep, Bureau Waardenburg B.V., BV Landgoed de Moeren, De Vlinderstichting, DHV B.V., DLG centraal, Dunea, DWHC, EIS-NL, Gegevensautoriteit Natuur, GEM Meerstad CV, Gemeente Deventer, Gemeente Gouda, Gemeente Haarlem, Gemeente Leusden, Gemeente Nijmegen, Gemeente Noord-Oostpolder, Gemeente Peel en Maas, Gemeente Veghel, GHV Commissie Haagse Wateren, Groene 11, Haskoning Nederland B.V., Het Bosschap, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap Rijnland, K3 Delta, Kroondomein Het Loo, Landschap Noord-Holland, Landschap Overijssel, Ministerie van Economische Zaken, Team Invasieve Exoten, M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting, Movaris Nederland B.V., Natuurbalans-Limes Divergens B.V., Natuurmonumenten, Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, Nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit, PbcF, ProRail, Provincie Noord-Brabant, Provincie Drenthe, Dienst Landelijk Gebied, Provincie Gelderland, Provincie Limburg, Provincie Noord-Brabant, Provincie Overijssel, Provincie Utrecht, Provincie Zuid-Holland, Radboud Universiteit, Faculteit NWI, Regeling Draagvlak Natuur, Reijm Nieuwerkerk B.V., Rijkswaterstaat, Soortbescherming Nederland, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Sportvisserij Nederland, Staatsbosbeheer, Steunstichting VZZ, Stichting Ark, Stichting Bargerveen, Stichting Boomkikkerfonds, Stichting FLORON, Stichting Gooisch Natuurreservaat, Stichting Herpetofauna, Stichting Kenniscentrum Dierplagen, Stichting Natuurplaza, Stichting RIONED, Velo Beheer, VIVARA, Vlaamse Overheid Interreg, Waternet, WATERPROEF, Waterschap de Dommel, Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Hunze en AA's, Waterschap Noorderzijlvest, Waterschap Peel en Maasvallei, Waterschap Rijn en IJssel, Waterschap Rivierenland, Waterschap Velt en Vecht, Waterschap Veluwe, Wereld Natuur Fonds.